

Talv läks taeva tagasi

Ilm pani naisministrid ametisse

Tšehhi kirjanik Karel Čapek kirjutas: "Ilmaga on iseäralik lugu: ilmaga on ilmast-ilmaga midagi korrast ära. Ilm kaldub ühtelugu küll ühte, küll teise äärmusse." Nii oli see juba seitsmekümne aasta eest.

Need sõnad kehtisid hästi ka tänavuse aasta jaanuaris. Ilm oli lohe selline rojuv, nagu ütlevad Lüganuse kandi inimesed väga vahelduva ilma kohta.

Jaanuarist sai luuvalukuu

Näärilkuu esimese nelja päeva kohta ei saanud küll midagi halba kosta, oli külmavõitu, s.t normikohane ilm. Edasi keerati soojakraanid järsku lahti. Paljudel tekkis tervisehäireid – algul mõjus muidugi aastavahetus, siis suure temperatuuri- ja õhurõhuhüpped.

Üheksas jaanuar on rahvakalendris tuntud luuvalupäeva nime all. Tegelikult oleks õige kogu kuu nimetada ümber luuvalukuuks, sest libedate teede-tänavate tõttu oli riigis rivist väljas arutu hulk kodanikke. Iga paari päeva järel tuli sula, siis jälle külmetas. Kohev lumikate põldudel vajus kiiresti koomale.

Teine kümme päeva oli lulemgi kui esimene. Tartumaal sulatas kõigil päevadel, vaid paaril ööl mõõdeti miinuskraade. Kuu keskel oli ilusast lumevabast, mis üle hulga aja oli katnud kogu Eestit, jäänud suusalund üksnes kõrgustikele. Polnud ka mingi ime, õhk oli soojem kui Ungaris või isegi Roomas!

Elu tegi veelgi süngemaks päikesepaiste puudumine. Eriti loodeti seda näha muidugi tõnise päeval, 17. jaanuaril. Lõuna-Eesti rahvatarkuse järgi on sel päeval vaja sigadele päikest näidata: see mõjuvat hästi loomakasvatusele.

Mis aga olulisem – kui tol päeval päike paistab, on mehed aasta läbi targad (Lääne-Nigula). Ei paistnud. Uus peaminister tegi õige järelduse ning võttis hulga naisi valitsusse.

Kuu maruline finaali

Kogu jaanuar oli tuuline, isegi Ida-Eestis oli tervelt kahekümnel päeval tuulepuhanguid üle 10 m/s. Sünoptik Ülle Jõemaa sõnul ulatus 25. kuupäeva torm Peipsini, õhusoo kadus minutitega, 20 m/s tuuleiilid üritasid

musta jääga teedelt sõidukeid kraavi puhuda. Neli päeva hiljem tabas rannikut veelgi raskem raju. Sõrves mõõdeti tuule kiiruseks juba 30 m/s. Enim olid hädas jällegi laevnikud ja elektrikud.

Kui meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis tehti kuust kokkuvõtteid, selgus, et pikaajalisi keskmisi näitajaid ehk norme ületati ligi nelja kraadiga. Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks arvutati $-2,4^\circ$ ning sademete hulgaks 62 mm, poolteist korda tavalisest enam. Kõige soojem oli Ristnas ($+0,3^\circ$), kõige külmem Väike-Maarjas ($-3,4^\circ$).

Tänavune talv näitab taas, kui heitlik on siitkandi ilmastik. Meenutuseks: Tartu 136aastases vaatlusreas on kõige külmem ja soojem jaanuar peaaegu kõrvuti (1987 $-17,8^\circ$ ning 1989 $+0,6^\circ$).

Karmi pakast said aastavahtusel tunda Kagu-Euroopa inimesed. Lund sadas isegi Küprosel ja Liibanonis. Paks lumi ja libedus ei lubanud turistidel ronida Ateenas Akropolist imetlema. Veneetsias külmusid kanalid. Põhja-Rootsis Kvikkjokis ning Jokkmokis mõõdeti tavalise -15° asemel 8–9 soojakraadi.

Ida-Siberis püsis tavaline talv: Oimjakonis oli igal päeval 50 pakasepügala ümber, see-eest oli nädalaid tuulevaikne. Afganide ning austraallaste põuda leevendasid parajad vihmahood. Tulekahjud Sydney ümber kustusid.

USAs ennustasid kohalikud ilmataadid tõelist talve, selle asemel registreeriti jaanuaris uusi kuumarekordeid (Floridas 30° , pealinnas 25°). Orkaanid raputasid kuu lõpul Euroopat. Imelugu, et ohvreid oli vaid parkumend.

Ilmast muiste

Sada aastat tagasi arvutati Tartu jaanuari keskmiseks õhutemperatuuriks $-5,3^\circ$, sooja oli $2,2^\circ$ ning $-17,9^\circ$ vahel. Pooltel päevadel oli sula, lume paksus kuu lõpul 62 cm.

Postimees: Ilmad on väga muutlikud, käre külm ootamatult suure sula järel tuleb kaob.

Iisakust. Lumekord on siin pool haruldaselt paks. Vahel sajab uduvihma ja lumeräntsa.

Muhumaalt. Rukki põllud on üleni jääga kaetud.